

АНОТАЦІЯ

Жуков В. П. Формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів основної школи.

– Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки. – Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, Міністерство освіти і науки України, Харків, 2020.

У дисертації здійснено теоретичний аналіз проблеми та запропоновано нове вирішення наукового завдання, яке полягає в науковому обґрунтуванні й експериментальній перевірці технології формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів основної школи.

Забезпечення інтегрованого навчання учнів предметів мистецького циклу вимагає формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва в зазначеному напрямі. Зазначений процес розглядаємо як цілісну динамічну педагогічну систему, що передбачає опанування майбутнім фахівцем загальними і спеціальними знаннями, вміннями, особистісними якостями, а також набуття практичного досвіду, що забезпечуватиме в майбутньому ефективно інтегроване навчання учнів основної школи.

У структурі *готовності* майбутнього педагога-музиканта до інтегрованого навчання учнів основної школи виокремлено психолого-інтенційний, теоретико-практичний і креативно-особистісний компоненти, які є взаємозалежними і знаходяться в тісному взаємозв'язку.

Формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів основної школи вимагає розроблення й упровадження в процес професійної підготовки студентів педагогічної технології, яку розглянуто як взаємопов'язану сукупність внутрішніх параметрів і зовнішніх характеристик функціонування досліджуваного

процесу, що забезпечує його високу результативність і відповідає психолого-педагогічним критеріям оптимальності.

Розроблена педагогічна технологія включає такі етапи:

- 1) *організаційно-моделювальний*, який передбачає поглиблення професійної компетентності викладачів щодо формування готовності студентів до інтегрованого навчання школярів музичному мистецтву; розробку стратегій роботи зі студентами і відбір навчально-методичного інструментарію (форм, методів, засобів) забезпечення зазначеного процесу;
- 2) *професійно-мотиваційний*, спрямований на формування професійно-навчальної мотивації студентів, усвідомлення ними значущості формування готовності до інтегрованого навчання музичному мистецтву учнів основної школи;
- 3) *когнітивно-процесуальний*, на якому майбутній педагог-музикант оволодіває знаннями і вміннями, необхідними для успішного здійснення інтегрованого навчання учнів;
- 4) *досвідно-практикологічний*, який передбачає набуття майбутнім вчителем музичного мистецтва під час педагогічних практик досвіду навчання учнів основної школи музичному мистецтву;
- 5) *рефлексивно-коректувальний*, на якому здійснюється корекція змісту, форм і методів формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва на основі оцінки викладачами й самооцінки студентами результативності запровадженої технології.

В основу педагогічної технології покладено сукупність таких концептуальних підходів, як: інтегративний, системний, компетентнісний, технологічний, особистісно-діяльнісний, контекстний і креативний підходи.

Уточнено критерії і показники рівня сформованості готовності майбутнього педагога-музиканта до інтегрованого навчання учнів основної школи, серед яких було виокремлено: *мотиваційно-аксіологічний критерій* (сформованість професійної спрямованості майбутнього вчителя музичного мистецтва на формування готовності до інтегрованого навчання учнів основної школи (мотиви професійної підготовки, професійно-пізнавальний інтерес щодо оволодіння теорією й методикою інтегрованого навчання,

ціннісні орієнтації на формування готовності до інтегрованого навчання учнів основної школи, усвідомлення значущості й переваг інтегрованого навчання як важливого чинника цілісного розвитку й саморозвитку учнів), емоційно-почуттєвої сфери студентів, характер ставлення студентів до формування готовності щодо інтегрованого навчання учнів); *компетентнісний критерій* (сформованість методично-інтегративної та поліхудожньої компетентностей); *рефлексивно-особистісний критерій* (рефлексивність поведінки, виявлення професійно-особистісних якостей, значущих для інтегрованого навчання учнів музичному мистецтву; адекватність самооцінки).

Про ефективність розробленої технології свідчать дані контрольного етапу експериментальної роботи. Проведений кількісний, якісний і статистичний аналіз результатів експерименту засвідчив позитивну динаміку рівня сформованості готовності студентів експериментальної групи до інтегрованого навчання учнів основної школи.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає в тому, що:

- *уперше* визначено зміст структурних компонентів готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів (психолого-інтенційного, теоретико-практичного і креативно-особистісного); обґрунтовано й експериментально перевірено особистісно-орієнтовану педагогічну технологію формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів основної школи, яка реалізується за організаційно-моделювальним, стимулювально-настановчим, когнітивно-процесуальним, досвідно-праксіологічним і рефлексивно-корегувальним етапами;

- *уточнено* суть поняття «готовність майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів» як інтегративного особистісного новоутворення, що включає професійні мотиви, цілі, загальнонаукові та професійні знання й уміння, особистісні якості майбутнього вчителя

музичного мистецтва, що забезпечують ефективність професійно-педагогічної діяльності педагога-музиканта в означеному напрямі; критерії (мотиваційно-аксіологічний; компетентнісний; рефлексивно-особистісний) та показники рівнів готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів;

- *подальшого розвитку* набули форми і методи (поліхудожній тренінг, «інтегрована розминка», смислопошуковий діалог, метод мистецьких проєктів тощо) формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів основної школи.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в тому, що педагогічна технологія формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів основної школи експериментально перевірена й може бути впроваджена в освітній процес у закладах вищої освіти, які готують майбутніх педагогів-музикантів.

Матеріали дослідження *впроваджено* в освітній процес Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (довідка про впровадження № 01/10-443 від 03.07.2020); Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (довідка про впровадження № 1638 від 30.06.2020); Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (довідка про впровадження № 1495 від 11.09.2020).

Теоретичними положеннями та практичними напрацюваннями *можуть послуговуватися* викладачі під час проведення аудиторних і позааудиторних занять з майбутніми вчителями музичного мистецтва, розробці навчальних програм, створенні навчальних посібників; студенти в процесі написання курсових, дипломних, магістерських проєктів. Матеріали дослідження *доцільно використовувати* в процесі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

Ключові слова: інтегративний підхід, інтеграція, інтегроване навчання, майбутній вчитель музичного мистецтва, міжпредметні зв'язки,

музичне мистецтво, педагогічна практика, пізнавальний інтерес, позитивно-активне ставлення, предмети мистецького циклу, професійні мотиви, технологія, учні основної школи.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні результати дисертації:

1. Жуков В. П. Суть інтегрованого навчання школярів предметів мистецького циклу. *Педагогіка та психологія* : зб. наук. праць. Х. : Видавець Рожко С. Г., 2017. Вип. 57. С. 54-62.

2. Жуков В. П. Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до організації інтегрованого навчання учнів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. праць. Запоріжжя : КПУ, 2017. Вип. 55 (108). С. 174-180.

3. Жуков В. П. Формування позитивно-активного ставлення майбутніх учителів до оволодіння готовністю до організації інтегрованого навчання учнів. *Теорія та методика навчання та виховання* : зб. наук. праць.. Харків, 2017. Вип. 42. С. 79-88.

4. Zhukov V. Preparation of future musical art teachers for integrated teaching. *Educational Studios: Theory and Practice* : monograph. Prague-Vienna : Premier Publishing, 2018. P. 166-173.

5. Жуков В. П. Інтеграція фахових і психолого-педагогічних дисциплін у підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва. *Наукові записки*. Вип. 170. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький : РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2018. С. 142-146.

6. Zhukov V. Poly-artistic competence as a part of readiness of the future musical art teacher for integrated teaching. *Theory and practice of introduction of competence approach to higher education in Ukraine* : monograph. Vienna : Premier Publishing, 2019. P. 95-103.

7. Жуков В. П. Технологія підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів. *Вісник Національного*

університету «Чернігівський колежіум» імені Т. Г. Шевченка. Вип. 1 (157).
Серія: Педагогічні науки : НУЧК, 2019. С. 44-48.

8. Zhukov V. Educational-methodical provision of technology for the preparation of future musical art teachers to integrated teaching of students. *Media4u Magazine [online]*. Praha, 3/2019. P. 26-30. URL : <http://www.media4u.cz/mmm032019.pdf>

9. Popova O., Zhukov V. Training of a future musical art teacher for integrated teaching in the context of the New Ukrainian School. *Theory and Practice of Future Teacher's Training for Work in New Ukrainian School* : monograph. Prague, OKTAN PRINT s.r.o., 2020. P. 341-351.

Опубліковані праці апробаційного характеру:

10. Жуков В. П. Інтегроване навчання на прикладі вивчення творчості Т. Г. Шевченка. *Роль бібліотеки у створенні когнітивного ресурсу суспільства знань: технології, освіта, наука* : зб. наук. праць. Х. : ХДУХТ, 2016. С. 51-54.

11. Жуков В. П. Інтегроване навчання в музичній освіті. *Studia Slobozhanica «Слобожанський гуманітарій – 2017»* : матеріали міжнар. наук.-метод. конф. (Харків, ХНТУСГ, 3 березня 2017 р.). Харків : ФОП Тарасенко В. П., 2017. С. 195-200.

12. Жуков В. П. Організація інтегрованого навчання з музичного мистецтва як психолого-педагогічна проблема. *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика* : матеріали II міжнар. наук.-практ. конф. (11 квітня 2017 р.). Х. : «Стиль-Издат», 2017. С. 101-104.

13. Жуков В. П. До питання організації інтегрованого навчання учнів музичному мистецтву. *Освіта у констеляціях постсучасності* : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (5-6 грудня 2017 року). Харків : ХНПУ, 2018. С. 67-68.

14. Жуков В. П. Міжпредметні зв'язки як засіб інтегрованої професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали III міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 10 квітня 2018 р.). Харків : «Стиль-Издат», 2018. С. 221-224.

15. Жуков В. П. Особливості інтегрованого навчання школярів предметів мистецького циклу. *Методологія сучасних наукових досліджень* : матеріали XV Міжнар. наук.-практ. конф. (15-16 листопада 2018 р., м. Харків) : ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2018. С. 33-35.

16. Жуков В. П. Засади забезпечення підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів. *Педагогіка мистецтва для культурного зростання особистості протягом життя* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Мелітополь, 7-9 листопада 2019 р.). Мелітополь : Вид-во Мелітоп. держ. пед. ун-ту ім. Богдана Хмельницького, 2019. С. 49-52.

17. Жуков В. П. Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до інтегрованого навчання учнів під час педагогічних практик. *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика* : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 12 грудня 2019 р.). Харків: «Мітра», 2020. С. 170-173.

ABSTRACT

Zhukov V. P., The Development of Determination of a Future Music Art Teacher to Integrated Learning of Secondary School Pupils. – Qualifying scientific work as a manuscript.

Thesis on competition of a scientific degree of the Doctor of Philosophy on specialty 011 Educational, Pedagogical Sciences. – H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Kharkiv, 2020.

In the dissertation the theoretical analysis of the problem was carried out and a new solution of the scientific problem was proposed, it consists of scientific

justification and experimental testing of the technology the development of determination of a future music art teacher to integrated learning of secondary school pupils.

Integrated teaching of art subjects to students requires the formation of readiness of the future musical art teachers in this field. We consider this process as an integral dynamic pedagogical system, which requires the future specialist to master general and special knowledge, skills, personal qualities, as well as to gain practical experience, which in the future will ensure effective integrated teaching to schoolchildren.

In the structure of *readiness* of the future teacher-musician for integrated teaching to schoolchildren highlighted are psychological-intentional, theoretical-practical and creative-personal components that are interdependent and closely related.

The development of determination of a future music art teacher to integrated learning of secondary school pupils demands development and implementation of pedagogical technology in the process of professional training of students, which is considered as interconnected set of internal parameters and external characteristics of functioning of the researched process that provides its high efficiency and corresponds to psychological and pedagogical criteria of optimality.

The developed pedagogical technology includes the following stages: 1) *organizational-modeling*, which provides for the deepening of professional competence of teachers in the formation of students' readiness for integrated teaching of music to students; development of strategies for working with students and selection of educational and methodological tools (forms, methods, tools) to ensure this process; 2) *professional-motivational*, aimed at the formation of professional-educational motivation of students, their awareness of the importance the development of determination of a future music art teacher to integrated learning of secondary school pupils; 3) *cognitive-procedural*, in which the future teacher-musician acquires the knowledge and skills necessary for successful implementation of integrated teaching; 4) *experiential-praxiological*, which

involves mastering by the future musical art teacher of experience of teaching musical art to schoolchildren during pedagogical practices; 5) *reflexive-corrective*, which corrects the content, forms and methods of formation of readiness of the future teacher of music on the basis of teachers' assessment and students' self-assessment of the effectiveness of the introduced technology.

The pedagogical technology is based on a set of such conceptual approaches as: integrative, systemic, competence, technological, personal-activity, contextual and creative approaches.

Criteria and indicators of the level of readiness of the future teacher-musician for integrated teaching to schoolchildren have been specified: *motivational-axiological criterion* (formation of professional determination of the future musical art teacher on formation of readiness for the integrated teaching to schoolchildren (motives of professional training, professional-cognitive interest to mastering the theory and methods of the integrated teaching, value orientation on formation of readiness for the integrated teaching to schoolchildren, understanding of importance and advantages of the integrated teaching as an important factor in the holistic development and self-development of students); emotional and sensual sphere of students; nature of students' attitude to the formation of readiness for integrated teaching); *competency-based criterion* (formation of methodological-and-integrative and poly-artistic competences) *reflexive-and-personal criterion* (reflexivity of behavior, education of professional and personal qualities, important for the integrated teaching of musical art to students, adequacy of self-assessment).

The efficiency of the developed technology is evidenced by the data of the control stage of experimental work. The conducted quantitative, qualitative and statistical analysis of the results of experiment showed positive dynamics of the level of readiness of students of the experimental group for the integrated teaching to schoolchildren.

The scientific novelty of the findings of the research is that:

- *For the first time* the content of structural components of readiness of the future teacher of musical art for integrated training of pupils (psychological-

intentional, theoretical-practical and creative-personal) was determined; substantiated and experimentally tested was personality-oriented pedagogical technology the development of determination of a future music art teacher to integrated learning of secondary school pupils, which is realized by organizational-modeling, stimulating-instructive, cognitive-procedural, experimental-praxiological and reflexive-corrective stages;

- *specified* was the essence of the concept of "readiness of the future musical art teacher for integrated teaching" as a new integrative personal formation, which includes professional motives, goals, general scientific and professional knowledge and skills, personal qualities of a future musical art teacher, ensuring the effectiveness of professional and pedagogical activity of a teacher-musician in the considered field; criteria (motivational-acciological; competence; reflective-personal) and indicators of the levels of readiness of the future musical art teacher for integrated teaching;

- Forms and methods (poly-artistic training, "integrated warm-up", semantic search dialogue, method of art projects, etc.) the development of determination of a future music art teacher to integrated learning of secondary school pupils have got *further development*.

Practical value of the received results of the research is that the pedagogical technology the development of determination of a future music art teacher to integrated learning of secondary school pupils was experimentally tested and can be implemented in educational process in higher education institutions that prepare future teachers-musicians.

The research materials were implemented in educational process of H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University (implementation certificate No. 01/10-443 dated 03.07.2020) A.S. Makarenko Sumy State Pedagogical University (implementation certificate No. 1638 dated 30.06.2020); Alexander Dovzhenko Glukhov National Pedagogical University (implementation certificate No. 1495 dated 11.09.2020).

Theoretical provisions and practical experience can be used by teachers during classroom and extracurricular activities with future musical art teachers, development of syllabus, creation of textbooks; and by students in the process of writing term, diploma, master's projects. The research materials *can be used* in the process of professional development of teaching staff.

Key words: art cycle subjects, cognitive interest, integration, integrative approach, integrated training, future teacher of musical art, interdisciplinary connections, musical art, pedagogical practice, positive-active attitude, professional motives, secondary school pupils, technology.

LIST OF PUBLISHED WORKS ON THE TOPIC OF THE DISSERTATION

Scientific works in which the main results of the research were published:

1. Zhukov, V. P. (2017). Sut intehrovanoho navchannia shkolyariv predmetiv mystetskoho tsyklu [The essence of integrated teaching of art subjects to schoolchildren]. *Pedahohika ta psykholohiia – Pedagogy and psychology* (Issue. 57), (pp. 54-62). Kharkiv: Publisher Rozhko S. H. [in Ukrainian].

2. Zhukov, V. P. (2017). Pedahohichni umovy pidhotovky maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva do orhanizatsii intehrovanoho navchannia uchniv [Pedagogical conditions of preparation of future teachers of musical art for the organization of integrated learning of students]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of creative personality formation in higher and general education schools*. (Issue. 55 (108)), (pp. 174-180). Zaporizhzhia : KPU [in Ukrainian].

3. Zhukov, V. P. (2017). Formuvannia pozytyvno-aktyvnoho stavlennia maybutnikh uchyteliv do ovobodinnia hotovnistyu do orhanizatsii intehrovanoho navchannia uchniv [Formation of a positive and active attitude of future teachers to master the readiness to organize integrated student learning]. *Teoriia ta metodyka navchannia ta vykhovannia – Theory and methods of teaching and education* (Issue. 42), (pp. 79-88). Kharkiv, [in Ukrainian].

4. Zhukov V. Preparation of future musical art teachers for integrated teaching. *Educational Studios: Theory and Practice* : monograph. Prague-Vienna : Premier Publishing, 2018. P. 166-173.

5. Zhukov, V. P. (2018). Intehratsiia fakhovykh i psykhologo-pedahohichnykh dystsyplin u pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva [Integration of professional and psychological-pedagogical disciplines in the training of future teachers of music]. *Naukovi zapysky. Serii: Pedahohichni nauky – Proceedings. Series: Pedagogical Sciences*. (Issue. 170), (pp. 142-146). Kropyvnytskyi: V. Vynychenko RVV TsDPU, [in Ukrainian].

6. Zhukov V. Poly-artistic competence as a part of readiness of the future musical art teacher for integrated teaching. *Theory and practice of introduction of competence approach to higher education in Ukraine* : monograph. Vienna : Premier Publishing, 2019. P. 95-103.

7. Zhukov, V. P. (2019). Tekhnolohiia pidhotovky maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva do intehrovanoho navchannia uchniv [Technology of preparation of future teachers of music for integrated learning of students]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Chernihivskiy kolehium» imeni T. H. Shevchenka. Serii: Pedahohichni nauky. – Bulletin of the Taras Shevchenko National University «Chernihiv Collegium». Series: Pedagogical sciences*. (Issue. 157), (pp. 44-48). NUChK, [in Ukrainian].

8. Zhukov V. Educational-methodical provision of technology for the preparation of future musical art teachers to integrated teaching of students. *Media4u Magazine [online]*. Praha, 3/2019. P. 26-30. URL : <http://www.media4u.cz/mm032019.pdf>

9. Zhukov V., Popova O. Training of a future musical art teacher for integrated teaching in the context of the New Ukrainian School. *Theory and Practice of Future Teacher's Training for Work in New Ukrainian School* : monograph. Prague, OKTAN PRINT s.r.o., 2020. P. 341-351.

Published works of approbation nature:

10. Zhukov, V. P. (2016). Intehrovane navchannia na prykladi vyvchennia tvorchosti T. H. Shevchenka [Integrated learning on the example of studying the work of Taras Shevchenko]. *Rol biblioteky u stvorenni kohnityvnoho resursu suspilstva znan: tekhnolohii, osvita, nauka – The role of the library in creating a cognitive resource of the knowledge society: technology, education, science.* (pp. 51-54) Kharkiv: KhDUKhT, [in Ukrainian].

11. Zhukov, V. P. (2017). Intehrovane navchannia v muzychnii osviti [Integrated learning in music education]. *Mizhnar. nauk.-metod. konf. Studia Slobozhanica «Slobozhanskyi humanitarii» – The International. scientific method conf. Studia Slobozhanica «Slobozhansky Humanities».* (pp. 195-200). Kharkiv: FOP Tarasenko V. P., [in Ukrainian].

12. Zhukov, V. P. (2017). Orhanizatsiia intehrovanoho navchannia z muzychnoho mystetstva yak psykholoho-pedahohichna problema [Organization of integrated learning in music as a psychological and pedagogical problem]. *II Mizhnar. nauk.-prakt. konf. «Psykholoho-pedahohichni problemy vyshchoi i serednoi osvity v umovakh suchasnykh vyklykiv: teoriia i praktyka» – The II International. scientific-practical conf. «Psychological and pedagogical problems of higher and secondary education in the conditions of modern challenges: theory and practice».* (pp. 101-104). Kharkiv: «Styl-Izdat», [in Ukrainian].

13. Zhukov, V. P. (2018). Do pytannia orhanizatsii intehrovanoho navchannia uchniv muzychnomu mystetstvu [On the organization of integrated teaching of music to students]. *III Mizhnar. nauk.-prakt. konf. «Osvita u konstelyatsiyakh post-suchasnost»i – The III International. scientific-practical conf. «Education in the constellations of postmodernity».* (pp. 67-68). Kharkiv : KhNPU, [in Ukrainian].

14. Zhukov, V. P. (2018). Mizhpredmetni zviazky yak zasib intehrovanoi profesiynoyi pidhotovky maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva [Interdisciplinary links as a means of integrated professional training of future teachers of music]. *III Mizhnar. nauk.-prakt. konf. «Psykholoho-pedahohichni*

problemy vyshchoi i serednoi osvity v umovakh suchasnykh vyklykiv: teoriya i praktyka» – The III International. scientific-practical conf. «Psychological and pedagogical problems of higher and secondary education in the conditions of modern challenges: theory and practice». (pp. 221-224). Kharkiv: «Styl-Izdat», [in Ukrainian].

15. Zhukov, V. P. (2018). Osoblyvosti intehrovanoho navchannia shkoliariv predmetiv mystetskoho tsykladu [Features of integrated teaching of schoolchildren subjects of the art cycle]. *XV Mizhnar. nauk.-prakt. konf. «Metodolohiia suchasnykh naukovykh doslidzhen» – The XV International. scientific-practical conf. «Methodology of modern scientific research».* (pp. 33-35). Kharkiv: H.S. Skovoroda KhNPU, [in Ukrainian].

16. Zhukov, V. P. (2019). Zasady zabezpechennia pidhotovky maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva do intehrovanoho navchannia uchniv [Principles of training future teachers of music for integrated learning of students]. *Mizhnar. nauk.-prakt. konf. «Pedagogika mystetstva dlia kulturnoho zrostannia osobystosti protyhom zhyttia» – The International. scientific-practical conf. «Pedagogy of art for the cultural growth of the individual throughout life».* (pp. 49-52). Melitopol: Bohdan Khmelnytsky Melitop. Publishing House. state ped. un-tu, [in Ukrainian].

17. Zhukov, V. P. (2020). Pidhotovka maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva do intehrovanoho navchannia uchniv pid chas pedahohichnykh praktyk [Preparation of future teachers of music for integrated teaching of students during pedagogical practices]. *IV Mizhnar. nauk.-prakt. konf. «Psykhologo-pedahohichni problemy vyshchoi i serednoi osvity v umovakh suchasnykh vyklykiv: teoriya i praktyka» – The IV International. scientific-practical conf. «Psychological and pedagogical problems of higher and secondary education in the conditions of modern challenges: theory and practice».* (pp. 170-173). Kharkiv: «Mitra», [in Ukrainian].